

ФІЛОСОФІЯ МОВИ: ЛІНГВІСТИЧНИЙ ВИМІР

Тип дисципліни	Вибіркова
Освітній рівень	Другий (магістерський)
Мова викладання	Українська
Кількість встановлених кредитів ЄКТС	4,0
Форми навчання, для яких викладається дисципліна	Денна

Результати навчання. У результаті успішного вивчення навчальної дисципліни студент має знати: зміст поняття «філософія мови», «філософські проблеми мовознавства», співвідношення цих понять з близькими поняттями «лінгвістична філософія», «філософія лінгвістики», «методологія лінгвістики»; історію формування і розвитку лінгвофілософських ідей на різних етапах розвитку філософії і лінгвістики; сутність парадигмального підходу до філософії мови: семантичну, синтаксичну і прагматичну складові філософії мови; раціоналістичні й нераціоналістичні підходи до сутності й природи людської мови; найважливіші лінгвофілософські концепції ХІХ–ХХ століть: В.фон Гумбольдта, О.О.Потебні, Ч.С. Пірса, Ф.де Соссюра, теорію лінгвістичної відносності Е.Сепіра і Б.Л.Уорфа, теорії Л.Вайсгербера, М.Гайдеггера, О.Ф.Лосева, ознайомитися з новітніми теоріями філософії мови в аналітичній школі філософії Фреге, Расела, Остіна, Серла, Грайса, Девідсона та ін.

Зміст навчальної дисципліни: Розвиток лінгвістики у ХХ ст. відбувався під значним впливом філософських ідей. Саме з філософської точки зору мова постає як «оселя духу» людини (М. Гайдеггер). Результатом багатовікових взаємозв'язків лінгвістичної й філософської думки стало виформування філософії мови (далі ФМ) – одного з найбільш глибоких і актуальних напрямків досліджень ХХ ст. ФМ, як зауважують відомі філософи і мовознавці, стала невід'ємною складовою практично усіх філософських і лінгвістичних концепцій останнього часу. Разом з тим необхідно зазначити, що сутність ФМ, її предмет і об'єкт вивчення залишаються у великій мірі невизначеними, що й диктує необхідність дослідження цих питань. У курсі, що пропонується, розглядаються найважливіші проблеми ФМ виключно онтологічного характеру, пов'язані з визначенням сутності й природи мови як найважливішої знакової системи. Це проблеми як власне філософського, так і лінгвістичного характеру, а тому пропонований курс зорієнтований на діючі програми з історії філософії та історії лінгвістичних учень. Разом з тим, у ньому враховані нові та новітні філософські й лінгвістичні вчення та гіпотези. Основна мета курсу – ознайомлення слухачів з найважливішими поняттями ФМ, концепціями та гіпотезами онтології мови, які опрацьовуються лінгвофілософами.

Запланована навчальна діяльність: не менше 1/3 від загальної кількості годин.

Форми (методи) навчання: інтерактивні лекції та практичні заняття з елементами проблемності, вербальні методи (розповідь, пояснення, бесіда), проблемні (мозковий штурм, дискусія, обговорення, коментар, кейси, «коло ідей»), ігрові (ситуаційне моделювання, рольові та ділові ігри, імітаційний тренінг), індивідуальні творчі проекти.

Форми оцінювання результатів навчання: усне опитування, усні доповіді та презентації результатів індивідуальних досліджень, міні-тести, колоквиум.

Вид семестрового контролю: залік.

Навчальні ресурси:

1. Бацевич Ф.С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських ідей: Підручник. – К.: Академія, 2008. – 356 с.
2. Дротянко Л.Г. Філософські проблеми мовознавства: Посібник. – К., 2002. – 161 с.
3. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. – К., 2008.
4. Філософські питання мовознавства. – К., 1972. – 269 с.
5. Алексюк І. А. Філософія мови: традиція аналітичної філософії. Підручник / І.А. Алексюк. – Київ: «Центр учбової літератури», 2022. – 320 с.
6. Модульне середовище для навчання MOODLE.

Викладач: кандидат філологічних наук Дубініна К.А.